

Autisme anders bekijken

Structuur!

- Voorstellen
- Autisme anders bekijken
- Theorie over autisme
- Pauze
- Verwerking in groepen
- Verder met Autisme anders bekijken

Wie ben ik?

Even voorstellen

Suzanne Agterberg-Rouwhorst

Even voorstellen

Even voorstellen

acht leerlingen 12-20 jaar
ZMLK + ... (= ZMOLK)
Onderwijs-Zorg-Arrangement
Leerkracht en gedragspecialist

Autisme... een andere wereld

Autisme... een andere wereld

Passend Onderwijs NL

Uit de wet Passend Onderwijs:

'De school wordt verplicht om de onderwijsbehoefte van elke leerling in beeld te brengen, vast te stellen of de leerling behoefte heeft aan extra ondersteuning en vervolgens gepaste ondersteuning aan te bieden.'

Autisme

Autisme Spectrum Stoornis

Autisme

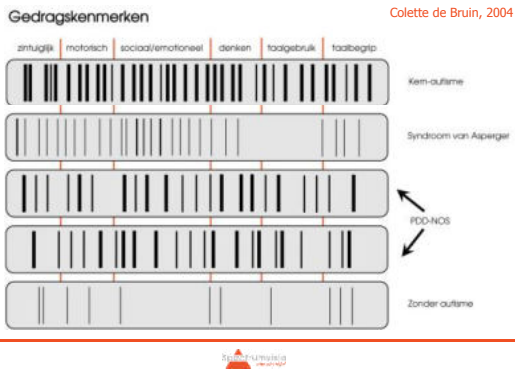

Ondersteuningsbehoeften

Ondersteuningsbehoeften

Master onderzoek 2012-2014

Ondersteuningsbehoeften

Kind kenmerken (DSM)	
Zintuiglijke waarneming	
Kenmerken denken	
Cognitieve ontwikkeling	Communicatie
	Protectieve factoren
	Emotionele ontwikkeling
	Spanning & ontspanning

Aanbeveling

Een goed idee

Autisme anders bekijken

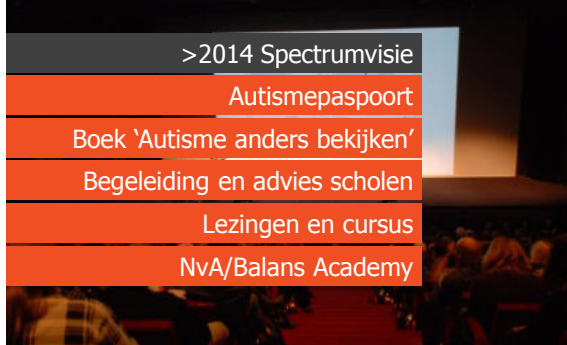

Autisme anders bekijken

Autisme anders bekijken

Autisme anders bekijken

Autisme anders bekijken

De omgeving is onmisbaar om de ondersteuning/ aanpassing die nodig is in beeld te brengen en mogelijk te maken

---

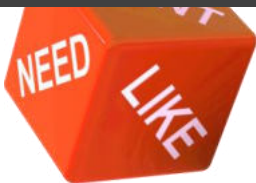

Autisme anders bekijken

AAB start dus bij:
 (H)erkennen wat er **werkelijk** speelt
 Aanpassen aan dat wat er nodig is

Wat is autisme?

Wat is autisme?

De emmer loopt vol...

...met grote en kleine druppels

Ondersteuningsbehoefte 1

Kenmerken van autisme

Beperkingen in communicatie en sociale interactie

Repetitief gedrag en specifieke interesses

1

Kenmerken van autisme

Beperkingen in communicatie en sociale interactie:

Beperkingen in begrijpen en toepassen van (non-)verbaal gedrag

---

Kenmerken van autisme

Beperkingen in communicatie
en sociale interactie:

Beperkingen in (sociaal-)
emotionele wederkerigheid

Kenmerken van autisme

Beperkingen in communicatie
en sociale interactie:

Beperkingen in het aangaan,
onderhouden en begrijpen van
relaties

Kenmerken van autisme

Repetitief gedrag en
specifieke interesses:

Herhalende of stereotiepe
beweging/spraak/gebruik van
voorwerpen

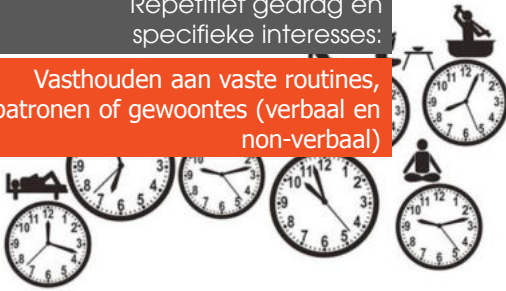

Kenmerken van autisme

Repetitief gedrag en specifieke interesses:

Vasthouden aan vaste routines, patronen of gewoontes (verbaal en non-verbaal)

Kenmerken van autisme

Repetitief gedrag en specifieke interesses:

Fixaties/pre-occupaties (ongewone interesse of gehechtheid aan voorwerpen)

Kenmerken van autisme

Repetitief gedrag en specifieke interesses:

Over- of ondergevoeligheid voor zintuiglijke prikkels

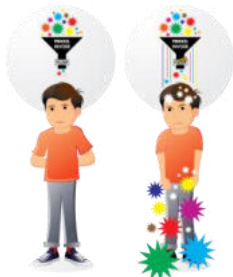

Ondersteuningsbehoefte 2

Zintuiglijke waarneming

2

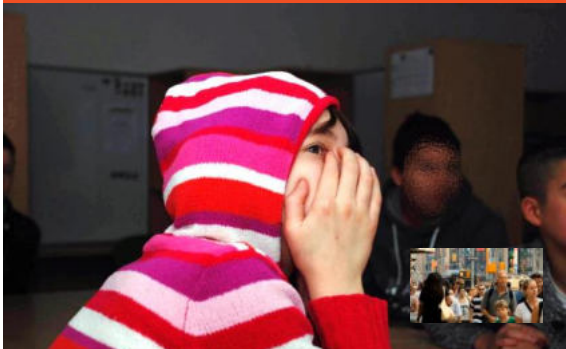

Zintuiglijke waarneming

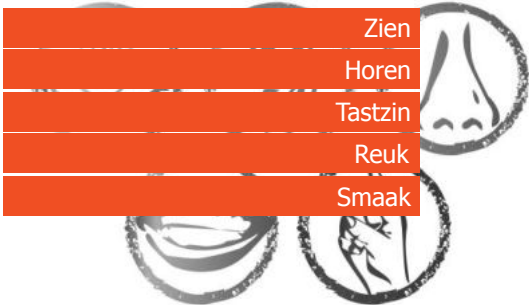

Zintuiglijke waarneming

Zintuiglijke waarneming

Proprioceptie	
Vestibulair	
Interoceptie	
Nociceptie	

Zintuiglijke waarneming

Ondersteuningsbehoefte 3

Kenmerken van het denken

Kenmerken van het denken

TOM – Theory of Mind

Inleven in een ander
(Her)kennen van emoties

Voor kunnen stellen dat een
ander iets 'anders' ziet

Kenmerken van het denken

EF – Executieve functies

Uitvoerende functies

Reguleren/plannen van gedrag

Impulscontrole

Transfer

Attention Shifting

"You knew I was an impulsive shopper
when you married me!"

Kenmerken van het denken

Executieve Functies kun je leren!

Kenmerken van het denken

CC – Centrale Coherentie

Kunnen zien van context

Fysieke detailwaarneming

Mentale detailwaarneming

Hoofdzaken en bijzaken

Horizontal lines for writing notes.

Context zien

Horizontal lines for writing notes.

Ondersteuningsbehoefte 4

Cognitieve ontwikkeling

4

Horizontal lines for writing notes.

Cognitieve ontwikkeling

Hoe leert een kind met autisme?

Ondersteuningsbehoefte 5

Communicatie

5

Communicatie

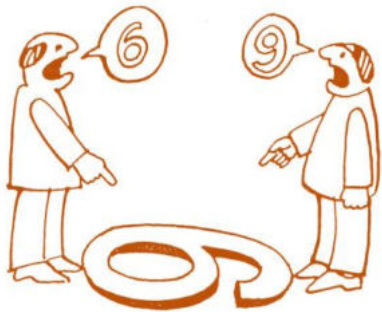

Communicatie

Streekluisje

Communicatie

Lange zinnen en woorden lastig
 Dingen letterlijk nemen
 Moeite met direct oogcontact
 Moeilijk dingen 'voor je te zien'
 Alleen horen wat gezegd wordt,
 i.p.v. wat er bedoeld wordt!

Streekluisje

Communicatie

Verduidelijking aansluitend
 op niveau?

1	naar Plek.	
2	Een woord met ee: geel - geen - teen - keer - leef	
	Een woord met aa: naar - taak - taal - vaak - maar	
	Een woord met ie: dief - lief - zien - led - ziek	
	Een woord met ui: duin - tuin - ruit - duif - ruik	
	Een woord met oe: hoef - loep - roem - zoek - boek	
1	Lees en kleur het woord blauw blauw.	

Streekluisje

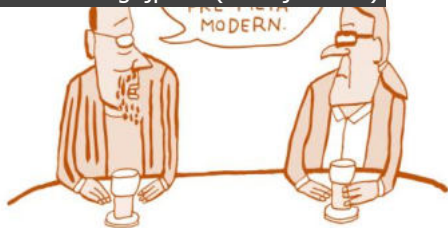

Communicatie

Hoeveel moeite kost het jouw kind/leerling om jouw/jullie communicatie te begrijpen? (=schijfruimte)

Streeklust

Horizontal lines for writing.

Communicatie

Streeklust

Horizontal lines for writing.

Ondersteuningsbehoefte 6

Protectieve factoren

6

Streeklust

Horizontal lines for writing.

Protectieve factoren

**Kwaliteiten die je in kunt
zetten om leren te
bevorderen zijn
protectieve factoren**

Protectieve factoren

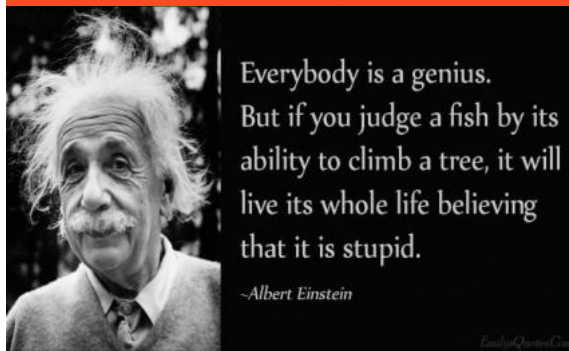

Protectieve factoren

Protectieve factoren

'Life Animated'
Affinity Therapy

Ondersteuningsbehoefte 7

Emotionele ontwikkeling

7

Emotionele ontwikkeling

13 gebieden, waaronder:

Agressieregulatie

Nabijheid

Jezelf presenteren

Morele ontwikkeling

IQ

EQ

Ondersteuningsbehoefte 8

Spanning en ontspanning

8

Spanning & ontspanning

Spanning & ontspanning

'Onzichtbare' druppels

Spanning & ontspanning

Wat is... leuk?

Spanning & ontspanning

Wat is... leuk?

Spanning & ontspanning

Spanning & ontspanning

Wat is...(ont)spanning?

Spanning & ontspanning

Wat is...(ont)spanning?

Spanning & ontspanning

Zintuiglijk profiel!

Ondersteuningsbehoeften!

Kenmerken Autisme

Zintuiglijke waarneming

Kenmerken denken

Cognitieve ontwikkeling

Communicatie

Protectieve factoren

Emotionele ontwikkeling

Spanning & ontspanning

Aanbeveling masteronderzoek 2014

Aanbeveling masteronderzoek 2014

Het Autismepaspoort

Online tool

Aangeven ondersteuningsbehoefte

Autisme anders bekijken

Ná invullen van het autislepaspoort:

Ondersteuningsbehoefte in beeld

Autisme anders bekijken

Oorzaken van gedrag in beeld brengen

Druppels verminderen

Aansluiten op ondersteuningsbehoefte en ontwikkelingsniveaus

Na de pauze:

Zélf anders kijken naar autisme!

Zelf aan de slag

autisme anders benaderen!

Zelf aan de slag

autisme anders ervaren!

Even proeven

Zelf aan de slag

autisme anders bekijken!

Pauze

Terugkoppeling werkvormen

Waar komt dit gedrag vandaan?

Wat levert dit gedrag het kind op?

Wat betekent dit voor mij?

Door anders kijken...

Ook anders (durven) doen!

Anders (durven) doen!

Anders (durven) doen!

Escalaties voorkomen

Vroegtijdig signaleren is snel kunnen anticiperen

Anders (durven) doen!

Let op prikkels

Anders (durven) doen!

Plan ontspanning in!

Denk vooraf na wat energie gaat 'kosten'

Anders (durven) doen!

Zoals:

Reis naar school

Gymles

Samen werken

Pauze (!)

Instructie krijgen

Anders (durven) doen!

Of thuis...

avond-eten

sporten

Spelletje doen

visite

...

Anders (durven) doen!

Duidelijkheid

Visueel

Anders (durven) doen!

Denken in mogelijkheden!

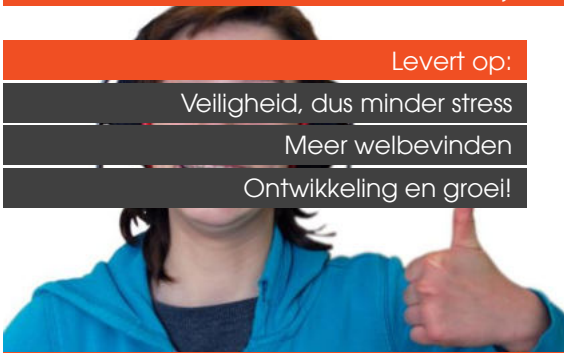
Autisme anders bekijken

Levert op:

Veiligheid, dus minder stress

Meer welbevinden

Ontwikkeling en groei!

Nóg meer weten?

Nóg meer anders kijken?

Tip:(team)cursus voor zorg & onderwijs

Bijeenkomst 1 Inleiding Verklaringsmodellen autisme	Bijeenkomst 4 Protectieve factoren Emotionele ontwikkeling Spanning en ontspanning
Bijeenkomst 2 Kenmerken autisme DSM5 Zintuiglijke waarneming	Bijeenkomst 5 Autismepaspoort Koppeling naar de praktijk Certificering
Bijeenkomst 3 Kenmerken van het denken Cognitieve informatie Communicatie	

En onthoud...

Anders
kijken naar
gedrag...

...is soms ook
anders kijken
naar jezelf

Meer informatie?

- www.spectrumvisie.nl
- www.autismespoort.nl
- [@suzanneagterberg](https://twitter.com/suzanneagterberg)
- facebook.com/spectrumvisie
- linkedin.com/in/suzanneagterberg
